

בחלק. משמאלם: הילל דן, אז מנהל "פולל בונה", ויקותיאל פדרמן, שותפו של "פולל-בונה" בחברת הנפט הראשונה.

1955 – נפט בחלק: פינחס ספיר ליד דוב יוסף, אז שר הפיתוח, המחזיק בידו בקבוק נפט גולמי שפרץ מהקידוח הראשון

משרד החוץ הישראלי, ומסביבו מרקדים שגרירים ישראליים – אבל באותו זמן מנהל הוא את עסקיה של חברה שאינה ישראלית. עד לפני זמן קצר, היו 25% ממניות חברה זאת שייכות לפדרמן. אבל הוא מכר את חלקו, וממשיך להיות האיש מספר 1, מבלי שיימנה בין הבעלים. איזה הון מסתתר מאחורי חברה זו? זהו אחד מסודות ואדון. אבל כפי הנראה, מושקע בפופינה בעיקר הון אמריקאי ושחייצי. גם גרמני? על כך השיבו אנשי פדרמן: "לא! בשום אופן לא!"

★★★
המנהל – בעד עבר נאצי

בניית השיכונים בחוף השנהב התחילה כעיסקה ישראלית טהורה, והסתיימה כעיסקה שחייצית של פופינה. עיסקת המלונות בניגריה החלה אף היא כעיסקה ישראלית טהורה, והסתיימה כעיסקה ואדווית נוספת. גם כאן היתה זו שגרירות ישראל שסללה את הדרך לפני פדרמן. הנושא היה כפול: שיפוץ יסודי של מלון הרומה למלך דויד בלאגוס, וניהול מלון שבנה סולג בונה באיבדאן. פדרמן שלח צוות מינהלי ישראלי שנשא את שם המדינה ברמה. אבל את ניהול עבודות השיפוץ הטיל על מנהל גרמני בשם וילי שליקר. שליקר (54) ידע להציג בפני כל דורש תעודת טיהור של בית-משפט לדהנאציפיקאציה. הוא אפילו הצליח לקבל אשרת-תייר לישראל, ולהיפגש – בהצלחה פדרמן – עם שר המיסחר והתעשייה חיים צדוק. וזאת, למרות שבשנות המלחמה היה עוזרו הקרוב של אלברט שפר, פושע המלחמה שנידון ל-20 שנות מאסר בנירנברג, על היותו שר החימוש והייצור המלחמתי של היטלר.

כאשר התגלה עברו של שליקר, והעתונים בישראל מלאו תרעומת, היה פדרמן בקונגו, כחוד מפמלייתו של ראש הממשלה לוי אשכול. הוא טילגרף בו במקום לשליקר שהוא מפוטר. בשיחות נרגשות הסביר, ששליקר שיקר לו, בספרו שהוא גדל למעשה בדרום אמריקה, ושהה בה עד פרוץ המלחמה ב-1939. למעשה, כפי שהסתבר לאחר מכן, חזר שליקר לגרמניה עוד ב-1933, מייד עם עלות היטלר לשלטון, והצטרף למנגנון הנאצי. לפני שיפוטר, הספיק שליקר לפטר כמה מאנשי הצחת הישראליים. בהצדו פוטר מנכ"ל חברת פדרמן ראובן גפנר. כאשר התגלה עברו הנאצי של שליקר, התפטר האינג'ינר חיים חפץ – ובזאת התחלס כמעט לחלוטין הן צחת הישראלי.

האם זה היטל את "הצביון הישראלי", שגולדה מאיר כה חפצה בו? פדרמן מכחיש זאת, שכן הוא עדיין המנהל העליון, והרי הוא ישראלי.

★★★
מה שטוב לפדרמן

פדרמן עצמו לא נקרא להעיד בפני ועדת הכספים של ה' כנסת. ואילו הריון הוקפא, כאשר התבררה לחברי החעדה ה' משמעות המלאה של המיסמכים. המימצאים הועברו לשר האוצר, שהעביר אותם, לאחר עיון, לידי המשטרה הכלכלית והיועץ המשפטי. אלה בדקו אם יש מקום להעמיד את יקותיאל פדרמן לדין.

אלא ששמו של פדרמן לא היה קשור השבוע רק עם העיסקות האמריקאיות. דליפה ממשרד האוצר גילתה, כי הוא חולם על ביצוע עסקה עצומה חדשה: הפעם עם רומניה. פדרמן עצמו ביקש למנוע את הפירסום, בהביו כי לעיסקה יש סיכוי כלשהו להתבצע רק אם תישמר בסוד כמוס. ההצעה: תמורת סחורה מוגמרת והשקעות-הון, תשלם רומניה בנפט ובתשלומים לטוח ארוך. אלא שעוזריו היו משוכנעים, כי הרעיון הומת בשיטה ישראנית בדוקה: מחת על-ידי הדלפה. זה כמובן ציער אותם, אבל לא לזמן רב. הם סמכו על "קסיל" שימצא תקנה גם להדלפתו של הכסיל במשרד האוצר. הם היו בטוחים שימצא לרעיון הרומני תחליף טוב. טוב לפדרמן ולפופינה. וכמובן, גם למדינת ישראל. כי באימפריה הזאת שולט עקרונן ברזל: מה שטוב לפדרמן, טוב גם לישראל.

שליקר

משונאים אלה. אבל גם אלה תמיידעים, שמתחת לחיוכים, מתחת ל"איכפתיות" היוקדת, פועל מוח חד וקר כמו מחשב אלקטרוני. יש מיליונרים – גם בישראל – שדרכו על גחיות בדרכם אל המיליונים. הם חמסו שותפים קטנים, רימו וניצלו בכל הזדמנות. יש אחרים שהגיעו אל המיליונים בלי לפשוט עורם של תמימים. הם התעשרו בעזרת ממשלות. פדרמן התחיל עם הממשלה הבריטית, עבר לממשלת ישראל, וכיום פניו לאפריקה ולמזרח. המחשב האלקטרוני הפרטי שלו לימד אותו, כי אין לישראל כמעט מה לחפש בשוק של אירופה המערבית וארצות-הברית. המרחב הערבי נעול, לכן יש להפנות את השאיפות בראש וראשונה לאפריקה.

היבשת השחורה היא בור שומן. לכל אחת מממשלותיה יש תקציבי-פיתוח עצומים, וכמו בשנותיה הראשונות של ישראל, כמהה היבשת ל-Promoters. אלה הם אנשי-עסקים הבאים עם הרעיונות הנכונים, למקום הנכון ומצליחים לגייס את התמיכה הנכונה. פדרמן הבין שאפריקה רוצה להיכנות מהר. שאיפותיו העיסקיות התמזגו יפה עם הליטות הציוניות. אפריקה, הוא קבע, תהיה לישראל תחליף לעורף המרחבי הנעול. בעזרת מיפעלי בנייה וראחה גדולים, ירכוש למדינה את לבותיהם של מדינאים ואורחים כאחד. ידידיו וזקפים לזכותו את פתיחת שגרירות גאבון דהקא בירושלים. כאשר יורמו הידיים באו"ם, יתייצב במחנה הישראלי יער של אצבעות אפריקאיות. זהו הוון אחרית הימים.

החוון המיידו לבש צורה של חברות-מניות, קונצרנים, בנקים. הצלחתו בקבלת מיכרוים עצומים הסבו לו את קינאתם של מתחרים בינלאומיים וישראליים. "מה הפלא?" הביע אחד מהם את דעתו לא מזמן, "הרי הוא יכול להציע לאנשי הצמרת בארצות אלה דב רים שאין אחרים יכולים להציע". אחד ממקורביו תפס את השור בקרניו, והשיב בכעס: "האם מת' כחנים לומר שפדרמן משלם שוחד? שקר! אם בכלל מדברים על שוחד – שיחפשו בחברות אחרות". סיפור שהתגלגל בפאריס, ומצא הד קלוש בעתונות הישראלית, סיפר על שוחד של 380 אלף ל"יש שניתן כביכול על-ידי שגרירות ישראלית לאישיות רמת-מעלה בממשלה האפריקאית. מקור הסיפור הוא, כנראה, החברה האמריקאית לניהול מלונות אינטרקונטיננטל, שעמדה לקבל ממשלת ניגריה את שיקום וניהול מלון-הפאר פדראל פאלאס הוטל בלאגוס, הבירה.

הבן מיכאל

יום לפני התימת החוזה הוענקה העיסקה לפדרמן. האמריקאים הממורמרים הטיחו בפני שגרירות ישראל, כי השיגה זאת בדרכים בלתי כשרות.

אין זו הטענה היחידה נגד פעולותיהם של ישראלים באפריקה. טענה אחרת אומרת, כי מרבית הישראלים משמשים רק כיוסי להון זר בלתי אהוד. לפי תיאוריה זו, חוששים האפריקאים מפני השתלטות הון אמריקאי, גרמני או דרום-אפריקאי. אבל בכל מדינה, ישנם אישים חשובים המוכנים לעקוף את ההסתייגות הזאת. בתנאי אחד: שהעיסקה לא תיעשה ישירות עם אחת מארצות אלה, כי אם באמצעותו של גורם מסוה ומתווך. כמיקרים רבים: גורם ישראלי.

כתב "פרבדה" לפני כשנה, על ביקורו של פדרמן באפריקה: "הוא בא לחלק כסף אמריקאי וגרמני."

כמה מעיסקותיו הגדולות יותר של פדרמן באפריקה חיוקו לכאורה את הטענה הזאת. בהקשר זה, חשוב מאוד תפקידה של חברת פופינה. כל המיסמכים שהונחו לפני ועדת הכספים של הכנסת מוכיחים, כי פופינה היא מרכז-העצבים של כל עסקי פדרמן. זוהי חברה מיסתורית-למדי, כי אי-אפשר בשום אופן למצוא רשימה של בעלי-המניות שלה. יו"ר מועצת המנהלים שלה הוא עורך-דין בשם הלמוט מרלין, תושב ואדון, עיר הבירה של נסיכות ליכטנשטיין. חוקי-הרישום של מדינה זו הם הנוחים ביותר בעולם, ולכן רשומים בה יותר חברות בינלאומיות מאשר חיים בה אורחים. וכך מופיע פדרמן הישראלי בארצות אפריקאיות, כשבכניסו המלצות